

Opiskeluhoitosuunnitelman päivittäminen, nykytilanteen kuvaus

KASOPLTK 19.01.2023 § 10

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Myös oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) säännöksiä on täsmennetty vastaamaan uudistusta. Lakimuutoksen (377/2022) mukaan Opetushallituksen on uudistettava opetussuunnitelmien perusteet sekä Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet sekä opiskeluhoitosuunnitelman laatiminen ammatillisessa koulutuksessa -määräys tämän lain mukaisiksi siten, että koulutuksen ja opetuksen järjestäjät voivat ottaa tämän lain 13 §:n mukaiset opiskeluhoitosuunnitelmat käyttöön 1.8.2023. (Määräys velvoittavana OPH-4606-2022)

Vastaisuudessa koulutuksen järjestäjillä, kuten kunnilla, on oltava omat opiskeluhoitosuunnitelmansa. Hyvinvointialueiden alueelliset opiskeluhoitosuunnitelmat pohjautuvat koulutuksen järjestäjien suunnitelmiin. Koulu- ja oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma poistuu lainsäädännöstä ja Opetushallituksen antamista valtakunnallisista määräyksistä.

Opiskeluhoito lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki § 12)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattava, miten kunnan alueella sijaitsevilla oppilaitoksissa opiskeluhoito toteutuu.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki § 13)

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman tulee sisältää opiskeluhoollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (*omavalvonta*).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti seuraavat tiedot:

- arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoollopalveluista;
- oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi;
- yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa;

- suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimenpiteet opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi 6 §:n mukaisesti.

Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitosten henkilöstön, opiskeluhuoltopalvelujen, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Koulutuksen järjestäjän on seurattava opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista oppilaitoksissa ja tarkistettava sitä tarvittaessa.

Kunnan alueella toimivien koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmat tulee liittää lastensuojelulain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki § 13)

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen *opiskeluhuoltosuunnitelma*. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki § 14)

Koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen taikka sille asetetut tehtävät voi hoitaa muu tehtävään soveltuva ryhmä.

Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki § 14 a)

Hyvinvointialueen on yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä (*yhteistyöryhmä*). Jos hyvinvointialueen alueella on kunnan lisäksi muita koulutuksen järjestäjiä, heidän tulee olla edustettuina yhteistyöryhmässä. Yhteistyöryhmässä tulee lisäksi olla alaikäisten vanhempien tai huoltajien sekä opiskelijoiden edustajia, opiskeluhuollon työntekijöiden edustajia sekä tarvittaessa muita yhteistyötahoja.

Yhteistyöryhmä toimii hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien yhteistyöelimenä. Sen tehtävänä on mm. valmistella 13 a §:ssä tarkoitettu alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma hyvinvointialueen aluevaltuustolle.

Kevään 2023 aikana opetuksen järjestäjien tulee päivittää oma opiskeluhuollon suunnitelma. Sen pohjalta valmistellaan alueellista hyvinvointisuunnitelmaa.

Lautakunta käy keskustelun opiskeluhoitosuunnitelmaan tulevasta päivityksestä sivistysjohtajan valmistelutyön pohjalta, joka esitellään kokouksessa. Valmistelutyö tehdään seudullisessa yhteistyössä.

Päätösesitys tarkentuu käydyn keskustelun pohjalta.

Valmistelija	Sivistysjohtaja Haapanen Petri
Esittelijä	Sivistysjohtaja Haapanen Petri
Päätösehdotus	Lautakunta päättää velvoittaa sivistysjohtajan valmistelevaan opiskeluhuollon suunnitelmaan tehtävät muutokset. Valmistelutyö tehdään seudullisessa yhteistyössä. Lautakunta haluaa korostaa yhteisöllisen opiskeluhuollon merkitystä, opiskeluhuollon henkilöstön aktiivista osallistumista oppilaskohtaisten kohtaamisten lisäksi koulujen yhteisöllisiin tapahtumiin.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.

KASOPLTK 06.06.2023 § 75
1658/12.00.02/2021

Kuraattoripalvelut

Jokaiselle koululle ja esiopetusryhmälle on määritelty vastuullinen koulukuraattori. Yli puolet kuraattoripalveluun suunnatusta resurssista suuntautuu Anianpellon, Aurinkovuoren ja Vääksyn Yhteiskoululle. Kyläkouluille palvelua jakaantui tasapuolisesti n. 10 % verran. Syksyllä 2022 kunnan järjestämiä kuraattoripalveluja oli suunnattu myös varhaiskasvatukseen ja koulutuskeskus Salpaus, Asikkalaan.

Kolmasosa koulukuraattorin työstä on moniammatillista yhteisöllistä työtä. Työpanoksesta 21 % suuntautuu oppilas/opskelijaryhmien kanssa työskentelyyn. Tehtävänkuva on laajaa ja moniulotteista sisältäen monia eri yhteistyötahoja ja muotoja kunnan sisällä ja hyvinvointialueella.

Psykologipalvelu

Eskareiden ja alakoulujen puolelta asiakkuuksia on ollut noin 85-90 Tutkimustapaamisia/kartoituksia 210, ohjaus- ja tukitapaamisia 114, koulupalavereja 122. Suurin ohjautumissyö on käyttäytymisen ja tunne-elämän haasteet (sisältää myös keskittymisen vaikeudet) toisena oppimisvaikeudet.

Yläkoulu ja toinen aste

Asiakkuus on lukuvuonna 2022-2023 ollut yhteensä 85 oppilaalle + muutama oppilas toisten psykologien kirjausten alla. Eli noin 90 oppilaalle.

Asiakkaan tilanteen kartoituksia (haastattelutapaaminen) on ollut 180, ohjaus-tukikontakteja (psykykinen tuki) 160, neuvotteluja 48.

Muut tukimuodot

Muita kunnan järjestämiä tukimuotoja ovat

- nuorisopalveluiden osalta nuoriso-ohjaaja, koulunuoriso- ja erityisnuorisotyöntekijä, nuorten työpaja
- opetuspalveluiden osalta kouluvalmentaja ja liikunnanohjaaja
- varhaiskasvatuksen yhteisökasvattaja.

Hyvinvointialueen opiskeluhoollon resurssi

Arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoolltopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoolltopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet. Tieto kerätään hyvinvointialueelta. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoolltopalvelut yksikkö ilmoittaa Asikkalan kunnan opiskeluhoolltosuunnitelmaa varten käytössä olevat kouluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalveluiden resurssit henkilötyövuosina ammattiryhmittäin.

Keväällä 2023 Päijät-Hämeen hyvinvointialueen Opiskeluhoolltopalvelut yksikkö ilmoitti Asikkalan kunnan perusopetuksen käytettävissä olevan resurssin, joka on kuraattori 2 (1,6), koulupsykologi ostopalveluna (1,4), kouluterveydenhoitaja 1,5 (1,9), koululääkärin 0,1 (0,4) henkilötyövuotta.

Asikkala ja Padasjoki kuuluvat yhteiseen palvelutuotantoalueeseen. Padasjoen perusopetukselle suunnattu resurssi on kuraattori 0,3 (0,3), koulupsykologi ostopalveluna (0,3), kouluterveydenhoitaja 0,4 (0,4), koululääkärin 0,1 (0,4) henkilötyövuotta.

Toisen asteen osalle on suunnattu resurssia opiskeluterveydenhuoltoon 0,2 (0,4) ja lääkäriresurssia 0,05 (0,1).

Opiskeluhoollon ohjausryhmän näkemys opiskeluhoollon tarpeesta Asikkalan kunnassa:

Opiskelijahuollon ohjausryhmä piti kokousta 7.6.2023. Ryhmä tutustui ensin nykytilanteen kuvaukseen esi- ja perusopetuksessa.

Opiskeluhoollon resursseja arvioitaessa tulee huomioida kunnan erityispiirteet, joita ovat

- koulujen sijoittuminen laajalle alueelle
- Lahden läheisyys ilmiöiden rantautumisen osalta, mutta etäisyys mahd. muiden palveluiden tuotannon osalta
- oppilasaineuksen heterogeenisyys, vieraskuntalaisen oppilaiden määrä

Asikkalan kunnassa on toteutettu ennaltaehkäisevää opiskeluhoolltoa. Meidän periaatteena on ollut

- arjen kohtaaminen, läsnäolo kouluissa
- yhteisöllinen ja yksilöllinen opiskeluhoolto, jossa koulu, opetusryhmä ja oppilas itse saavat tarvitsemansa tuen
- lapsen ja nuorten tuen tarpeen arviointi moniammatillisesti
- yhteistyömuotojen rakentaminen kunnan sisälle
- opiskeluhoollon henkilöstön näkyvyys ja tunnettavuus

Asikkalan kunnan huoli perustuu hallituksen esityksen perusteisiin *Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 1.1.2023*

1)

Oppilaille ja opiskelijoille on oikeus kaikkiin opiskeluhoollon yksilökohtaisiin palveluihin, joten perusteita rajata yhteydenotto vain osaan opiskeluhoollon palvelujen henkilöstöstä ei ole. Opiskeluhoollon palvelujen olisi muodostettava yhtenäinen toiminnallinen kokonaisuus. Tämä tarkoittaisi koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä opiskeluhoollon psykologin ja kuraattorin toiminnan yhteensovittamista saumattomaksi kokonaisuudeksi niin, että oppilaat ja opiskelijat saavat tarvitsemaansa tukea viiveettä opiskeluhoollon ammattilaisilta.

Koulupsykologin palveluiden muuttaminen ostopalveluiksi tarkoittaa työpanoksen siirtämistä ennaltaehkäisevästä, konsultatiivisesta ohjaus- ja tukitapaamisista psykologitutkimusten suorittamiseen. Tässä yhteydessä myös turhat tutkimukset lisääntyvät, jolloin palvelun saanti heikkenee.

2)

Opiskelijoiden ohjaamisen tuen tarvetta ja opiskelijan toivetta vastaavalle opiskeluhoollon työntekijälle ei arvioida aiheuttavan resurssitarpeen lisäystä. Päinvastoin opiskelijan ohjaaminen oikea-aikaisesti tarkoituksenmukaisimman ammattilaisen arvion turvaisi aiempaa paremmin opiskelijoiden oikea-aikaisen avun saannin ja saattaisi parhaimmassa tapauksessa säästää kustannuksia.

Lapsen ja nuorten tulee saada tukea oikea-aikaisesti. Psykologipalveluiden osalta koulukuraattorin ja -terveydenhoitajan työmäärä tältä osin kasvaa. Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvät tukitoimet liukuvat opetuksen järjestäjälle opettajille ja koulunkäynninohjaajille. Koulujen opetushenkilöstöllä on oma tehtävänsä oppilaan kasvun tukemisessa, mutta työkuorman kasvattaminen tulee tuomaan haasteita työssäjaksamiseen ja rekrytointeihin.

Me näemme selkeästi sen, että oppilaalle tulee tarjota riittävää ja moniammatillista tukea varhaisessa vaiheessa. Nyt suunniteltu resurssi ei mahdollista sitä.

3)

Ehdotettu alueellinen opiskeluhoollon suunnitelma laadittaisiin koulutuksen järjestäjäkohtaisten opiskeluhoollon suunnitelmien perusteella niin, että siinä huomioitaisiin koulutuksen järjestäjäkohtaiset ja oppilaitosten erityistarpeet. Näitä olisivat oppilas- ja opiskelijamäärien lisäksi eri ikäisten ja eri taustoista tulevien oppilaiden ja opiskelijoiden arvioitu tuen tarpeen vaihtelu sekä opiskeluun ja oppilaitosyhteisöön liittyvät opiskeluhoollon palvelujen tarpeeseen vaikuttavat tiedot. Kouluterveyskyselyistä tai laajoista terveystarkastuksista saatujen tietojen erityisen tuen tarpeen mukaisesti todennäköisesti turvaisi aiempaa paremmin erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien tai erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten palvelujen saannin. Tämän voidaan arvioida tukevan lasten ja nuorten oikeutta terveeseen kasvuun ja kehitykseen sekä edistävän heidän osallisuuttaan kasvuympäristössään ja yhteisöissään.

Asikkalan kunnassa on tunnustettu lasten ja nuorten oikeus terveeseen kasvuun ja kehitykseen. Tästä syystä me olemme resurssoineet hyvinvointi- nuoriso, varhaiskasvatus- ja opetuspalveluihin. Olemme tunnustaneet meidän oppilaiden tuen tarpeet sekä tarpeen kartoittaa vieraskuntalaisten tarvitsemaa tukea. Lahden läheisyys on tuonut mukaan lieveilmiöiden lisääntymisen kunnan alueella. Tätä tukee seudullinen päihdekysely ja THL:n kouluterveyskyselyn tulokset.

Asikkalan kunnan tavoitteena ei ole heikentää lasten ja nuorten hyvinvointia tai asettaa sille alempaa tavoitetasoa kuin mitä se mahdollisesti muissa Päijät-Hämeen kunnissa on.

Lautakunta tutustuu opiskeluhoollon ohjausryhmän kokoamaan nykytilan kuvaukseen kokouksessa.

Valmistelija	Sivistysjohtaja Haapanen Petri
Esittelijä	Sivistysjohtaja Haapanen Petri
Päätösehdotus	Lautakunta esittää Päijät-Hämeen hyvinvointialueen Opiskeluhoollonpalvelut-yksikölle Asikkalan kunnan opiskeluhoollonpalveluihin suunnatun resurssin tarkistamista erityisesti koulupsykologipalveluiden osalta. Lautakunnan näkemyksenä psykologin ostopalvelua tulee kohdentaa koulujen yhteisölliseen työhön. Asia viedään Asikkalan kunnanhallitukselle tiedoksi.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.